

ข้อพิจารณาความรับผิดทางประมวลกฎหมายอาญา
ตามมาตรา 289(1) กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมและผู้เลี้ยงดูมา
Consideration of Liability under Criminal Code Section
289(1) in Cases of Legitimate Child Adopters and Custodians

รัฐสภา จุรีมาศ¹
กฤติน แสนสระดี²

Received 2 February 2024; Revised 17 April 2024; Accepted 27 May 2024

บทคัดย่อ

กฎหมายอาญาในประเทศไทยมีขึ้นเนื่องด้วยเหตุผลหลากหลายประการ รวมถึงการคุ้มครองสังคมให้บุคคลในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีระเบียบ และคงไว้ซึ่งศีลธรรมอันดี โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญานั้น ประกอบไปด้วย บัญญัติการกระทำที่เป็นความผิด บัญญัติโทษของการกระทำนั้น และคุณธรรมทางกฎหมายที่แฝงอยู่ในทุก ๆ ความผิดฐานต่าง ๆ ของกฎหมายอาญา กล่าวถึงคำว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย คือ ประโยชน์ที่กฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครอง” หมายความว่า

¹ Dr. Rattasapa Chureemas

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิต

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Assistant to the President for Student Development,

Curriculum Lecturer in the Bachelor of Laws Program Srinakharinwirot University

E-mail: rattasapa@g.swu.ac.th

² Kittin Sansadee

นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Undergraduate Student Faculty of Social Sciences

Bachelor of Laws Program Srinakharinwirot University

E-mail: Kittin.poom@g.swu.ac.th

ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่กฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองไว้ หากขาดคุณธรรมทางกฎหมายไป สังคมก็จะไม่เป็นสังคมที่สงบสุข และหนึ่งในคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญและใกล้ตัวที่สุดคือ คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในลักษณะที่ 10 ของประมวลกฎหมายอาญา ดังปรากฏตาม มาตรา 289 “ผู้ใด ชำ บุกพารี...ต้องระวางโทษประหารชีวิต” นั้น ได้บัญญัติคุณธรรมทางกฎหมายในการคุ้มครองศีลธรรมทางศาสนาของพุทธศาสนา และค่านิยมของประชาชนในประเทศไทย ที่มองว่าบุกพารีนั้นถือเป็นบุคคลที่มีพระคุณอย่างยิ่ง การชำบุกพารีนั้นถือเป็นอนันตริยกรรม หรือกรรมที่หนักสุดในข้อปิตุฆาตหรือมารุฆาต ซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองบุกพารีมากกว่าบุคคลทั่วไป สังเกตได้จากโทษของมาตรา 289 ที่กำหนดความผิดมากกว่ามาตรา 288

อย่างไรก็ตาม กลุ่มบุคคลที่ในสังคมถือได้ว่าเป็นผู้มีพระคุณไม่แพ้บุกพารี ก็คือผู้รับบุตรบุญธรรม หรือบิดามารดาบุญธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องมาด้วย บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ถึงการคุ้มครองทางกฎหมาย วิธีการให้ความคุ้มครองที่มากกว่าบุคคลทั่วไป คุณธรรมทางกฎหมาย และเหตุผลที่กฎหมายอาญามาตรา 289 ควรจะบัญญัติให้รวมไปถึงบิดามารดาบุญธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องมาด้วย

คำสำคัญ: มาตรา 289 ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องมา ความรับผิดทางอาญา

Abstract

Criminal law in Thailand is established for various reasons, including the protection of societal harmony, ensuring individuals coexist peacefully with a set of ethical standards. The essence of criminal law comprises the prohibition of wrongful acts, the penalties associated with those acts, and the legal principles embedded in every offense under criminal law. The term "legal morality" refers to the benefit or value of coexisting in a society that the law seeks to protect. Without legal morality, society cannot achieve tranquility. One crucial legal moral

principle is the protection of life and body, as evident in Article 289 of the Criminal Code, which states, "Whoever causes the death...shall be liable to the death penalty." This provision establishes a legal moral standard to protect Buddhist religious values and public sentiment in Thailand, considering a person who has been killed as someone deserving special consideration.

However, individuals in society considered to be equally deserving of respect as a person killed are the adoptive parents and caregivers. This academic paper aims to analyze the legal protection afforded, going beyond that given to the general population. Legal morality and the reasons why Criminal Code Section 289 should encompass adoptive parents and caregivers are discussed.

Keywords: Article 289, Adoptive parents, Custodians, Criminal offenses

บทนำ

“มนุษย์” ถือเป็นสัตว์สังคมที่จำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน ในการดำรงชีวิต หรือการสืบทอดขยายเผ่าพันธุ์ต่อไป เมื่อมีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ก็จำเป็นที่จะต้องมีการเปรียบเทียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ร่วมกันให้สังคมน่าอยู่ หรือสงบสุข และมีลักษณะเป็นที่ยอมรับกันในส่วนรวม เป็นเช่นนี้เรื่อยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน สังเกตได้ว่าสิ่งที่เป็กฎระเบียบที่ใหญ่และยอมรับกันทั่วไปในสังคม ปัจจุบันจะเรียกว่า “กฎหมาย” กฎหมายเป็นข้อบัญญัติหรือหลักการที่นำมาใช้เพื่อให้สังคมสงบสุข

หนึ่งในกฎหมายทั้งหลาย มีกฎหมายที่เรียกว่ากฎหมายอาญา เป็นกฎหมายบัญญัติที่ว่าด้วยการกระทำความผิดและบัญญัติโทษของการกระทำนั้น ๆ ไป วัตถุประสงค์ในการลงโทษนั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ 1) การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน 2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมหรือปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด 3) การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม

1) การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน³ คือเปรียบเทียบการใช้การลงโทษเพื่อเอาคืนผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้เสียหายบรรเทาความคับแค้นใจหรือความไม่ยุติธรรมที่ตนเองต้องได้รับ ซึ่งมีการพัฒนาแนวความคิดนี้เรื่อยมาเพื่อให้สามารถชดเชยความรู้สึกของผู้เสียหายให้ได้มากที่สุดแต่ต้องอยู่ในหลักนิติธรรม ซึ่งแนวความคิดนี้มีมาตั้งแต่สมัยก่อน ซึ่งมีแนวความคิดของศาสนาปนอยู่คือการชดเชยความผิด (Expiation) ตามกฎหมายฮีบรูว์ ที่ถือว่าการลงโทษเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการได้ชดเชยความผิดของตนเอง

2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมหรือปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด⁴ คือการที่ลงโทษเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำอีก โดยมีหลักการคือลงโทษมิใช่เพียงเพื่อแต่การทรมานผู้กระทำความผิดหรือชดเชยความผิดของตนเอง

³ สัญญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสมา มานะทน, “การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา (Criminal Offenders’ Punishment),” งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย, 26 เมษายน 2562. หน้า 1489.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1491.

เพียงเท่านั้น แต่ควรจะต้องเป็นการป้องกันมิให้คน ๆ นั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เป็นครั้งที่สอง ควรจะลงโทษให้เด็ดขาดและเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดต่อ ๆ ไป เป็นการก่อให้เกิดความสำนึกว่าอาชญากรรมไม่คุ้มกับโทษโดยความสมัครใจของผู้กระทำเอง ซึ่งในสมัยก่อนวิธีการลงโทษเพื่อที่จะให้เกิดผลเช่นนี้มีหลากหลายวิธีการไม่ว่าจะเป็น การอบรมทางศาสนา การให้การศึกษาทั่วไป การแก้ไขสภาพแวดล้อม การให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ เรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นการเตรียมการเพื่อให้ผู้คนที่กระทำความผิดนั้น สามารถเข้าสู่สังคมได้เหมือนอย่างปกติที่ควรจะเป็น

3) การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม⁵ คือ มุ่งประสงค์ที่จะป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยทำให้เขาหมดโอกาสที่จะได้กระทำความผิดอีก โดยมีจุดเริ่มต้นในสมัยก่อนที่ใช้กันตั้งแต่สถานเบา คือ กักบริเวณไล่ไปจนถึงจำคุก เพราะการจำกัดที่อยู่และอิสรภาพของผู้กระทำความผิดย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถที่จะออกไปกระทำความผิดได้อีก อย่างน้อยก็เป็นการชั่วคราวหรือถาวร ซึ่งโอเพินไฮเมอร์ (Oppenheimer) ได้เรียกวิธีการนี้ว่า “ทฤษฎีลดความสามารถ” (Theory of Disablement) ซึ่งวิธีการจำคุกจะมีตั้งแต่ระยะสั้นไปจนถึงระยะยาวหรือตลอดชีวิต ในสมัยก่อนส่วนใหญ่จะนิยมลงโทษกับอาชญากรวิกลจริต (Abnormal Offenders) ที่คิดว่าการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเป็นรสนิยมส่วนตัว หรืออาชญากรที่ทำผิดเป็นสันดาน (Habitual Offenders) แต่ก็มีอีกทฤษฎีหนึ่งคือการกำหนดโทษให้หนักขึ้น เพื่อที่คนในสังคมจะเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะทำตามแม้จะสั้นไร้หนทางก็ตาม

กล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นมีจุดร่วมกันประการหนึ่งก็คือ มีการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดทำให้สังคมเป็นไปในทางที่ดีขึ้น และในทางอาญาของประเทศไทยเรานั้นการลงโทษในทางอาญามีบัญญัติอยู่ในมาตรา 18⁶ ได้แก่ ประหาร

⁵ สันญพงค์ ลิมประเสริฐ, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสมา มานะทน, “การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา (Criminal Offenders’ Punishment),” งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย, 26 เมษายน 2562. หน้า 1490.

⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 “โทษสำหรับผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (1) ประหารชีวิต (2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน”

ชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิ้น ซึ่งโทษแบบไหนที่จะปรับใช้กับความผิดฐานใด ย่อมมีการบัญญัติไว้ในตัวบทกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งในการกระทำความผิดบางอย่างจะมีเหตุ ให้ได้รับโทษหนักขึ้นจากการกระทำความผิดในประเภทนั้น ๆ เรียกว่าเหตุฉกรรจ์หรือ ผลฉกรรจ์ ในส่วนนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงแต่เหตุฉกรรจ์เป็นประเด็นหลัก

เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่หนักขึ้น⁷ เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำ จะต้องรู้ถึงองค์ประกอบที่จะทำให้ต้องได้รับโทษที่หนักขึ้น ตามมาตรา 62 วรรคสาม⁸ ที่มีหลักว่าบุคคลใดที่จะได้รับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด ต้องรู้ถึงข้อเท็จจริง นั้นเสียก่อน หากมิได้รู้ข้อเท็จจริงที่ทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นก็เพียงแต่ได้รับโทษในการ กระทำความผิดธรรมดาของฐานความผิดนั้นเท่านั้น อาทิ มาตรา 289 (1) ผู้ใดฆ่า บุพการี โดยผู้กระทำจะต้องรู้เสียก่อนว่าวัตถุแห่งการกระทำคือ บุพการี มิฉะนั้นก็จะ ได้รับโทษและมีความผิดเพียงแค่ว่าผู้อื่นตามมาตรา 288 เท่านั้น

แนวความคิดของการเกิดเหตุฉกรรจ์ เนื่องจากสังคมต้องการที่จะลงโทษผู้ที่จะ กระทำผิด แต่ในการกระทำผิดแต่ละครั้งของบุคคลอาจจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับ วิธีการหรือเหตุผลส่วนตัวของปัจเจกบุคคลไป กฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายที่ต้อง ติความอย่างแน่ชัดจึงไม่สามารถที่จะเพิ่มโทษให้แก่บุคคลที่กระทำความผิดฐานเดียวกัน แต่มีความร้ายแรง หรือวิธีการที่แยกว่าได้โดยไม่มีกฎหมายที่บัญญัติกำหนดถึง บทลงโทษสำหรับความร้ายแรงหรือวิธีการที่แยกว่านั้นได้ ดังนั้นเหตุฉกรรจ์หรือเหตุที่ จะทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นจึงบัญญัติไว้เพื่อบังคับใช้ลงโทษบุคคลที่สมควรจะได้รับโทษ มากกว่าการกระทำความผิดธรรมดา ซึ่งสามารถแบ่งหลักการเกิดของเหตุฉกรรจ์ได้เป็น 2 แนว คือ

⁷ รุธวัฒน์ นักรณะนาค, “ศึกษาความเหมาะสมในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์, 2562), หน้า 4.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคสาม “บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้นด้วย”

การคำนึงถึงผลของการกระทำ⁹ ถ้าเหตุของการกระทำร้ายแรงขึ้นจากเดิมหรือ ผลกระทบมีมากขึ้นจากเดิมก็ควรที่จะได้รับโทษที่หนักขึ้น เช่น การลักทรัพย์ หากวัตถุประสงค์ของการกระทำเป็นวัตถุประสงค์ทางศาสนาที่สักการบูชาของคนในสังคม ก็เป็นเหตุที่จะต้องได้รับโทษที่หนักขึ้น ตามมาตรา 335 ทวิ¹⁰ ซึ่งการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นก็ยังมิ วัตถุประสงค์เพื่อที่จะคุ้มครองวัตถุประสงค์แห่งการกระทำบางอย่างให้มากกว่าวัตถุประสงค์แห่งการกระทำอื่นจากการกระทำผิดเดียวกัน เช่น 289 (1) คุ้มครอง “บุพการี” มากกว่า “ผู้อื่น” ของมาตรา 288 เห็นได้จากเป็นเหตุฉกรรจ์ที่ทำให้ได้รับโทษที่หนักขึ้น ซึ่งพิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของการลงโทษจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก็ทำให้สังเกตได้ว่าโทษที่หนักขึ้นก็เพื่อการคุ้มครองที่มากขึ้น

การคำนึงถึงจิตใจผู้กระทำ ถ้าผู้กระทำมีจิตใจหรือเจตนาที่จะก่อให้เกิด ผลร้ายแรงมากขึ้นก็ควรที่จะได้รับโทษที่หนักขึ้นตามไปด้วย ดังเช่นหลักกฎหมายอาญา ของประเทศเยอรมนีที่จะคำนึงถึงหลักความชั่ว และแม้ว่าผู้กระทำผิดนั้น จะกระทำผิดอย่างเดียวกัน แต่กฎหมายอาญาจะกำหนดโทษให้แตกต่างกันไป ตามแต่เจตนาของผู้กระทำผิดว่าอยากจะให้เกิดผลร้ายเพียงใดหรือต่อผู้ใด ตามหลักเจตนา (Intent) อาทิ ผู้กระทำกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จากเหตุ ข้อเท็จจริงคือทำร้ายผู้อื่น แต่ผู้กระทำเข้าใจผิดไปว่าผู้อื่นคือเจ้าพนักงานที่เคยจับตน เข้าคุก จึงเข้าไปทำร้ายจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตราย เพราะฉะนั้นผู้กระทำผิดจึงมีความผิดฐานพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานตามมาตรา 296 ประกอบมาตรา 289 (2) มิใช่แค่ทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 เป็นต้น

นอกจากนี้ แนวคิดของนักวิชาการทางกฎหมายมีความเห็นในการแบ่งลักษณะ แนวคิดของเหตุฉกรรจ์เป็นหลายลักษณะ ดังนี้

⁹ ขวัญธิดา สุวรรณบัตร, “เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา: ศึกษาเปรียบเทียบกฏหมาย ต่างประเทศ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545). หน้า 14

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ทวิ “ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของ พระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษ...”

ลักษณะที่ 1 ท่านศาสตราจารย์อาจารย์คณิต ณ นคร¹¹ ได้แบ่งเหตุฉกรรจ์ ออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) เหตุฉกรรจ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม และ 2) เหตุฉกรรจ์เกี่ยวเนื่องกับลักษณะของการกระทำ

ลักษณะที่ 2 ท่านศาสตราจารย์สัญญาชัย สัจจวานิช¹² ได้แบ่งเหตุฉกรรจ์ออกเป็น 4 ประเภทคือ 1) เหตุฉกรรจ์จากบุคคลที่ถูกประทุษร้าย 2) เหตุฉกรรจ์จากลักษณะพิเศษของเจตนา 3) เหตุฉกรรจ์จากความร้ายแรงของลักษณะวิธีการกระทำ และ 4) เหตุฉกรรจ์จากเจตนาพิเศษ

สังเกตเห็นได้ว่าเหตุฉกรรจ์ที่จะทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นนั้นอาจเป็น “วัตถุแห่งการกระทำ” ที่ทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นด้วย เปรียบเสมือนการคุ้มครองวัตถุแห่งการกระทำให้ได้รับความคุ้มครองที่มากขึ้น แต่ปัญหาคือกฎหมายใช้หลักเกณฑ์ใดในการเลือกที่จะคุ้มครองวัตถุแห่งการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

มาตรา 288 “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี”

มาตรา 289 (1) “ผู้ใดฆ่าบุพการี ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

จากตัวอย่างข้างต้นสังเกตเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 และ 289 (1) เป็นความผิดที่มีการกระทำเป็นการฆ่าชีวิตมนุษย์เหมือนกันแต่สาเหตุที่มาตรา 289 (1) นั้น มีบัญญัติโทษไว้หนักกว่าก็เพราะวัตถุแห่งการกระทำของมาตรา 289 (1) คือ บุพการี เป็นวัตถุแห่งการกระทำที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองเป็นพิเศษ สาเหตุที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองกลุ่มคนประเภทนี้นั้นจำเป็นต้องอธิบายถึง “คุณธรรมทางกฎหมาย”

¹¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), หน้า 51-52.

¹² สัญชัย สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2515), หน้า 59.

คุณธรรมทางกฎหมาย (Legal Interest) คือ “ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง”¹³ พิจารณาจากสาเหตุของการลงโทษหรือสาเหตุในการเพิ่มโทษที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถที่จะสังเกตถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาได้ก็คือเป็นกฎหมายที่มีขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสังคม กฎหมายอาญาในส่วนภาคความผิดแม้จะบัญญัติแก่ผู้กระทำ การกระทำ วัตถุแห่งการกระทำและโทษของการกระทำเอาไว้ แต่ในทุก ๆ คำที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิของบุคคลแล้ว ย่อมมีสาเหตุและมีเหตุผลในการที่จะบัญญัติลงไปถึงก็เพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายนั่นเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมไม่ว่าจะเป็นศีลธรรม ความเชื่อ ประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น ฉะนั้น เมื่อพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายของ มาตรา 288 หรือสิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองในมาตรานี้ก็คือ สิทธิในชีวิตของมนุษย์ ศีลธรรมตามหลักของศาสนาที่ว่ากล่าวหาผู้อื่นนั้นเป็นบาปนั่นเอง

ผลการศึกษา

จากที่กล่าวมาคุณธรรมทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (1) ซึ่งเป็นความผิดที่มีผู้กระทำและการกระทำอย่างเดียวกันกับมาตรา 288 เพียงแต่มีวัตถุแห่งการกระทำที่ไม่เหมือนกัน คือ เปลี่ยนจากคำว่าผู้อื่นมาเป็น บุพการี มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ศีลธรรมและศาสนาทางพุทธศาสนา ที่ถือว่าการฆ่าบุพการีเป็นอนันตริยกรรมหรือกรรมที่หนักสุดในข้อปิตุฆาตหรือมาตุฆาต¹⁴ ซึ่งเป็นการกระทำที่ร้ายแรงมากแสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายอกตัญญูของผู้กระทำ เพราะไม่ใช่เพียงแค่เป็นการฆ่าชีวิตมนุษย์ แต่ตามหลักของศาสนาและจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยเรานั้น ตั้งแต่สมัยโบราณมีค่านิยมที่ให้บุตรหลานต้องกตัญญูรู้คุณของบิดา

¹³ คัทราวดี สีทองเสื่อ, “คุณธรรมทางกฎหมายในทางอาญา : ศึกษาความผิดฐานรับของโจร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557). หน้า15.

¹⁴ คณพล จันทน์หอม, กฎหมายอาญา ภาคความผิดเล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2565), หน้า 40.

มารดา ปู่ย่า ตา ยาย ทวด ซึ่งอยู่ในนิยามของคำว่าบุพการีทางกฎหมายในสมัยปัจจุบัน การที่ผู้กระทำได้กระทำต่อบุคคลเหล่านี้ก็สมควรที่จะได้รับโทษที่หนักขึ้น ซึ่งเหตุฉกรรจ์ในลักษณะนี้มีมาตั้งแต่ในสมัยก่อน กล่าวคือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127¹⁵

มาตรา 249 “ผู้ใดกระทำโดยเจตนา ให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย ท่านว่า มันท่าคนโดยเจตนา มีความผิดให้ลงอาญา... สฐานหนึ่งให้ประหารชีวิตให้มันตกตาย ไปตามกัน สฐานหนึ่งให้จำคุกตลอดชีวิต สฐานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปจนถึง ยี่สิบปี”

มาตรา 250 “ผู้ใดฆ่าคนโดยเจตนา ต้องตามลักษณะอย่างใดที่ว่าต่อไป ในมาตรานี้ (1) ฆ่าบิดามารดา หรือ ญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป... ให้ลงอาญามัน ให้ตายตกไปตามกัน”

ประเด็นที่สำคัญคือในประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด ลักษณะที่ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เหตุฉกรรจ์ที่มุ่งคุ้มครองบุคคลหรือผู้ถูกกระทำผิด ในมาตรา 289 นั้นมีแค่ 3 อนุมาตรา คือ อนุมาตรา (1) - (3) ซึ่งในอนุมาตรา (2) - (3) เป็นเรื่องของเจ้าพนักงานซึ่งเป็นบุคคลที่กระทำตามหน้าที่เพื่อส่วนรวม หมายความว่า บุคคลที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับผู้กระทำความผิดโดยตรง จะมีเพียงแค่อนุมาตรา (1) บุพการีเท่านั้น และสามารถตีความคำว่าบุพการีได้เพียงแค่ว่า ทายาทที่สืบสายโลหิตทางตรงขึ้นไปเท่านั้น

ผู้เขียนได้สังเกตเห็นถึงปัญหาของการคุ้มครองทางกฎหมาย ในส่วนของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับผู้กระทำความผิดโดยตรงที่ขาดหายไปและสมควรที่จะได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับบุพการี ก็คือ บิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมานั่นเอง

อภิปรายผล

1) หากเราลองพิจารณาในคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 289 (1) ที่ผู้เขียน ได้อธิบายในเชิงลึกไปในข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าเหตุผลที่กฎหมายคุ้มครองบุพการี

¹⁵ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), หน้า 365-366

เพราะทางศาสนาและจารีตประเพณีสังคมเรามองว่าผู้ให้กำเนิดเป็นผู้ประเสริฐ และเป็นผู้ที่มีพระคุณอย่างมาก แต่ในทางเดียวกันนั้นบุคคลที่เลี้ยงดูรามอย่างบิดามารดาบุญธรรมที่แม้จะไม่ใช่ผู้ให้กำเนิดทางสายเลือดแต่ก็ถือได้ว่าเป็นผู้มีพระคุณไม่ต่างกับผู้ให้กำเนิดทางสายเลือดเลยแม้แต่น้อย กฎหมายจึงควรที่จะมุ่งคุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้เช่นเดียวกับที่คุ้มครองบุพการีด้วย ประกอบกับเหตุการณ์ข่าวในปัจจุบันที่ทำให้ผู้เขียนเห็นสมควรว่ากฎหมายควรที่จะให้ความคุ้มครองแก่บิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา คือ

กรณีแรก นายชัยวัฒน์ ใช้ด้ามเสียมฟาดหัวพ่อและแม่บุญธรรมจนถึงแก่ชีวิต สาเหตุเพราะมีปากเสียงและทะเลาะวิวาทกับทั้งคู่อุบัติเหตุครั้งจึงเกิดความคับแค้นใจ ต่อมาตำรวจจับตัวผู้ต้องหาได้และดำเนินคดีโดยกล่าวหา “ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยไตร่ตรองไว้ก่อน”¹⁶

กรณีที่สอง นายชาญณรงค์ ใช้หมอนกดหน้า นางสาวจันทิพย์ ผู้มีศักดิ์เป็นป้าที่เลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็ก จนแน่นิ่งไปจากนั้นได้ลากร่างของผู้เสียหายมาที่หัวบันไดบ้านแล้วโยนทิ้งลงมาจัดฉากว่าเป็นอุบัติเหตุและหลบหนีไป แต่ผู้เสียหายยังไม่ตายและขอความช่วยเหลือได้ทัน ต่อมาตำรวจออกหมายจับข้อหา “พยายามฆ่า”¹⁷

สังเกตเห็นได้ว่าแม้จะเป็น ผู้ที่เลี้ยงดูมาหรือบิดามารดาบุญธรรมซึ่งเป็นผู้ที่มีพระคุณไม่ต่างกับบุพการีแม้แต่น้อย แต่กลับไม่ได้ความคุ้มครองทางกฎหมาย ดังนั้นหากบุคคลดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามที่ผู้เขียนได้เสนอไป ผลในทางกฎหมายแต่ละกรณีก็จะแตกต่างออกไปจากเดิม คือ ในกรณีแรก ข้อกล่าวหาจะเปลี่ยนเป็น “ฆ่าบิดาและมารดาบุญธรรมโดยไตร่ตรองไว้ก่อน” และในกรณีที่สอง ข้อกล่าวหา

¹⁶ ผู้จัดการออนไลน์, “รวบแล้วหนุ่มล้าลูกกาโหดใช้เสียมฟาดหัวพ่อแม่บุญธรรมคนทรงลำปางดับคาบ้าน”, เอมจีอาร์ ออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2565, <https://mgronline.com/local/detail/9570000125950>.

¹⁷ ผู้จัดการออนไลน์, “จับหลานเนรคุณ หมอนกดหน้าหวังฆ่าป้าที่เลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก ญาติยอมขายที่นา 20 ไร่”, เอมจีอาร์ ออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2565, <https://mgronline.com/crime/detail/9640000081919>.

จะถูกเปลี่ยนเป็น “พยายามฆ่าผู้ที่เลี้ยงดูมา” ซึ่งทำให้คุณธรรมทางกฎหมายของ มาตรา 289 (1) เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันมากขึ้น

ส่วนสาเหตุที่ในทางกฎหมายและนักวิชาการหลายฝ่ายไม่นับบิดามารดา บุณธรรมเป็นบุพการีนั้น ผู้เขียนเห็นว่าตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 956/2509 ที่มีข้อเท็จจริงเบื้องต้น ดังนี้ จำเลยมีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมได้ขโมยของจากมารดา บุณธรรม โจทก์จึงฟ้องจำเลยข้อหาลักทรัพย์มาตรา 334 มารดาบุญธรรมผู้เสียหาย ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลลงโทษสถานเบาและรอลงอาญาเอาไว้และว่าจะไม่ติดใจ เอาความแก่จำเลย ศาลชั้นต้นเห็นว่าจำเลยเป็นบุตรบุญธรรมอันชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายยื่นคำร้องไม่ติดใจเอาความ คดีเป็นอันยอมความกันได้ตาม มาตรา 71 วรรคสอง ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยตีความว่าบุตรบุญธรรมนั้นมีความแตกต่างจาก บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือผู้สืบสันดาน จำเป็นต้องตีความโดยเคร่งครัดเพราะเป็น การตีความถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญา บุตรบุญธรรมจึงไม่ใช่ผู้สืบสันดานกระทำ ต่อบุพการีตามมาตรา 71 จึงยอมความไม่ได้ จึงเป็นหลักที่นำมาปรับใช้โดยทั่วกันว่า บิดามารดาบุญธรรมมิใช่บุพการี ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับการตีความโดยเคร่งครัด ของกฎหมายอาญา จึงเสนอให้มีการบัญญัติลักษณะของวัตถุแห่งการกระทำเพิ่มเข้าไป คือ บิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา

โดยมีประเด็นให้พิจารณาเพิ่มเติมว่าในทางหลักเกณฑ์ในการตีความว่า “บิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา” ควรจะเอาหลักเกณฑ์ในการพิจารณา แบบใดถึงจะถือได้ว่าคนกลุ่มดังกล่าวควรได้รับความคุ้มครองเพิ่มเติมในระดับเดียวกับ มารดาบิดาแท้ ๆ โดยควรกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาที่เป็นกฎหมายกำหนดความผิดและโทษ โดยกลุ่ม “บิดามารดาบุญธรรม หรือ ผู้ที่เลี้ยงดูมา” ผู้เขียนเจาะจงเฉพาะกลุ่มที่ถือได้ว่า มีพระคุณต่อผู้กระทำ โดยพระคุณในที่นี้ คือ ได้เลี้ยงดูผู้กระทำในช่วงเวลาที่ผู้กระทำ ยังไม่ได้มีความสามารถในการเลี้ยงดูตนเอง คือ ช่วงอายุ 0-15 ปีซึ่งเป็นระยะเวลา

ที่ถือได้ว่าเป็นเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁸ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ผู้เขียนเสนอแนะ ดังนี้ ไม่ว่าจะรับบุญธรรมหรือผู้ที่เข้ามาเลี้ยงดูจะเข้ามาช่วงเวลาใด (ระหว่าง 0-15 ปี) จะต้องเลี้ยงดูเด็กจนถึงอายุ 15 และต้องมีเวลาในการเลี้ยงดูขั้นต่ำ 5 ปี เช่น

- ผู้รับบุญธรรมรับเด็กมาเลี้ยงดู ตอนเด็กอายุ 5 ปี ผู้รับบุญธรรมนั้น จะต้องเลี้ยงดูเด็กคนนั้นจนถึงอายุ 15 ปี ถึงจะเข้าหลักเกณฑ์ ความคุ้มครองของมาตรานี้
- ยายรับหลานมาเลี้ยงดูเพราะบิดามารดาเสียชีวิต ตอนเด็กอายุ 13 ปี ยายจะต้องเลี้ยงดูเด็กถึงอายุ 18 ปี (ระยะเวลาเลี้ยงดูขั้นต่ำ 5 ปี) ถึงจะเข้าหลักเกณฑ์ความคุ้มครองของมาตรานี้ เป็นต้น

โดยจากตัวอย่างแรกหากผู้รับบุตรบุญธรรมเพียงแคเลี้ยงดูจนถึง 10 ปี (ครบระยะเวลาขั้นต่ำ 5 ปี) แต่ไม่เลี้ยงดูต่อจนถึงอายุ 15 ปี ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง เหตุที่กำหนดไว้เช่นนั้นก็เพราะผู้เขียนมองว่าอายุ 15 ปี ถือได้ว่าเป็นอายุของเด็กที่กำลังพัฒนาจนพอดูแลตนเองได้แล้ว จากนั้นของกฎหมายที่ระบุความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ อาทิ ทำใบขับขี่รถจักรยานยนต์ หรือทำพินัยกรรมก็เริ่มตั้งแต่อายุ 15 ปี ดังนั้นผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูที่เข้าหลักเกณฑ์ก็ควรที่จะเลี้ยงดูเด็กจนถึงอายุ 15 ปี (ดูแลตนเองได้) จึงสมควรที่จะได้รับความคุ้มครองเพิ่มเติมเหมือนบิดามารดาแท้ ๆ โดยการ “เลี้ยงดู” นั้นหมายถึงการอุปการะเลี้ยงดู การช่วยเหลือ ก่อกุศล อดทน และส่งเสริมให้แก่เด็กตั้งแต่สงเสี่ยเล่าเรียนภาคบังคับไปจนถึงการให้ความสะดวกด้านปัจจัย 4 แก่เด็ก เป็นต้น เพื่อป้องกันกรณีความสัมพันธ์ของผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นเพียงสถานะทางกฎหมาย มิได้มีการเลี้ยงดูกันจริง ซึ่งจะถือว่าเป็นการเพิ่มโทษต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่เป็นธรรม และสาเหตุของการที่กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการเลี้ยงดูไว้ที่ 5 ปี ก็เพราะเป็นระยะเวลาที่ผู้เขียนมองว่าเป็นเวลาที่มีความเหมาะสมที่จะถือว่าบุคคลนั้นเลี้ยงดูเด็กมาเป็นระยะเวลาหนึ่งจริง ๆ และสมควรที่จะถือได้ว่ามีพระคุณในระดับหนึ่งต่อเด็ก จนถือได้ว่าเป็นบุคคลที่หากไม่มี

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 “เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้...”

เด็กก็อาจจะไม่ได้เติบโตขึ้นมา ประกอบกับถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูเข้ามาเลี้ยงดูเด็กในเวลาเข้าสู่ศตวรรษของหลักเกณฑ์ข้างต้นคือตอนอายุ 15 ปี ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูจะต้องเลี้ยงดูเด็กจนครบอายุ 20 ปี ซึ่งถือได้ว่าบรรลุนิติภาวะในทางแพ่งแล้วพอดี

2) เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

สาธารณรัฐฝรั่งเศส¹⁹: Nouveau Code Penal 1994 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มีบทบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (Willful Homicide) อยู่ที่มาตรา 211-1²⁰ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 30 ปี และมีความผิดฐาน “Parricide” อยู่ในมาตรา 221-4 ข้อ 2.²¹ ซึ่งเปรียบเสมือนกับเหตุการณ์ที่เพิ่มโทษของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา คือ “การฆ่าบุพการี หมายความว่า ฆ่าบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate) บิดามารดาที่รับบุตรบุญธรรม (Adopt) บิดามารดาธรรมชาติ (Natural) หรือบุพการีเหนือขึ้นไปที่ชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate) ส่วนบุตรที่เกิดจากชู้ (Adulterine) หรือเกิดจากการร่วมประเวณีระหว่างญาติสนิท (Incestuous) ต้องมีการพิสูจน์แล้วตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษคือจำคุกตลอดชีวิต

สังเกตได้ว่าในสาธารณรัฐฝรั่งเศส บิดามารดาบุญธรรมนั้นถูกคุ้มครองร่วมด้วยไปกับบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยธรรมชาติและบุพการีเหนือขึ้นไป โดยความผิดฐาน Parricide ซึ่งอยู่ในมาตรา 221-4 ข้อ 2. ทำให้วิเคราะห์ได้ว่ากฎหมายในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมองว่าบิดามารดาบุญธรรมมีความสำคัญและเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองพอ ๆ กับบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยธรรมชาติและบุพการีเหนือขึ้นไปอีกด้วย

¹⁹ ขวัญธิดา สุวรรณบัตร อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 9 หน้าที่ 31

²⁰ PENAL CODE ARTICLE 221-1 “The wilful causing of the death of another person is murder. It is punished with thirty years' criminal imprisonment”

²¹ PENAL CODE ARTICLE 221-4 2. PENAL CODE Murder is punished by criminal imprisonment for life where it is committed:

1°

2° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother

สาธารณรัฐตุรกี²²: สาธารณรัฐตุรกีในช่วงเวลา ปี 1964 นั้นมีกฎหมายอาญาในส่วนที่เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายนั้น อยู่ในมาตรา 448-450

มาตรา 448 “ผู้ใดฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุก 24-30 ปี” และมาตราที่เป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานนี้คือ มาตรา 449 “ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหากการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น กระทำโดยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. การฆ่าสามีภรรยา พี่น้อง พ่อแม่บุญธรรม หรือบุตรบุญธรรม พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง หรือลูกเลี้ยง พ่อตาแม่ยาย หรือ ลูกเขยลูกสะใภ้ของตน...”

มาตรา 450 “ผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต หากการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น กระทำโดยมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. ฆ่าบรรพบุรุษสายตรงขึ้นไป หรือ ญาติสืบสายโลหิตลงมา...”

สังเกตได้ว่าในสาธารณรัฐตุรกีนั้น บิดามารดาบุญธรรมหรือพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง แม้จะไม่ได้มีการคุ้มครองรวมไปกับบิดามารดาหรือบุพการีคือญาติที่สืบสายโลหิตสายตรงขึ้นไปเหมือนดังที่ สาธารณรัฐฝรั่งเศสคุ้มครอง แต่กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐตุรกีก็ได้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลกลุ่มนี้ที่มีความจำเป็นควรจะคุ้มครอง จึงได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 449 ซึ่งได้คุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้ไว้ โดยเฉพาะแยกกับบุพการีญาติที่สืบสายโลหิตสายโดยตรงขึ้นไป

ดังนั้น จากการศึกษาทำให้เห็นได้ว่าในต่างประเทศ บางประเทศนั้นมีกรณีการกำหนดให้บิดามารดาบุญธรรม หรือ ผู้ที่เลี้ยงดูมา ให้ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายที่เพิ่มเข้ามาให้มากกว่าบุคคลทั่วไปเป็นการเฉพาะ และจากที่ได้สรุปไปดังกล่าวจึงเป็นอีกเหตุผลที่สนับสนุนให้ผู้เขียนเล็งเห็นว่าประเทศไทยเรานั้นก็ควรที่จะคุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้ด้วย

²² ขวัญธิดา สุวรรณบัตร, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 9, หน้า 74.

ตารางแสดงถึงเหตุกรรจ์และโทษของเหตุกรรจ์นั้น ตามกฎหมายแต่ละประเทศ

ประเทศ	ผู้ถูกรกระทำ	ระวางโทษ
1.ประเทศไทย กฎหมาย อาญา พ.ศ. 2499	- ผู้ที่สืบสายโลหิตโดยตรง ขึ้นไป ไม่ว่าจะชอบด้วย กฎหมายหรือไม่ -ไม่รวมไปถึงกรณีผู้รับ บุญธรรม	ประหารชีวิต ตามมาตรา 289 (1)
2.สาธารณรัฐฝรั่งเศส Penal Code 1994	- ทั้งบิดามารดาโดยชอบ ด้วยกฎหมาย,ตามจริง, ผู้รับบุตรบุญธรรม - บรรพบุรุษ เฉพาะโดย ชอบด้วยกฎหมาย	- จำคุกตลอดชีวิต
3. สาธารณรัฐตุรกี Criminal Code 1964	- ผู้รับบุตรบุญธรรม /บุตร บุญธรรม /พ่อเลี้ยง แม่ เลี้ยง ลูกเลี้ยง /พ่อตา แม่ ยาย /ลูกเขยลูกสะใภ้ ตาม มาตรา 449 - บรรพบุรุษสายตรงขึ้นไป	- จำคุกตลอดชีวิต - ประหารชีวิต

บทสรุป

เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาที่มีขึ้นเพื่อที่จะคุ้มครองสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การลงโทษในการกระทำความผิดของผู้ที่ทำความผิดจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อควบคุมสังคมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง และหนึ่งในจุดประสงค์ของการลงโทษที่เห็นได้ชัดก็คือการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม จากการทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดได้อีก โดยการลดความสามารถในการที่จะกระทำความผิดของผู้กระทำหรือการเพิ่มโทษของการกระทำความผิดนั้น

ที่ ณ ปัจจุบันถูกเรียกว่าเหตุการณ์กับบทกวี โดยความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหลายท่านได้ให้ความเห็นที่มีหลักการที่ตรงกันถึงส่วนหนึ่งของการเกิดเหตุการณ์ในทางกฎหมายก็คือ วัตถุประสงค์ของการกระทำ ที่ควรที่จะคุ้มครองเป็นพิเศษมากกว่าการกระทำบุคคลทั่วไป นำไปสู่ปัญหาของที่ว่ากฎหมายใช้หลักอะไรในการคุ้มครองวัตถุประสงค์ของการกระทำหนึ่งเป็นพิเศษมากกว่าวัตถุประสงค์แห่งการกระทำโดยทั่วไป ซึ่งสามารถหาคำตอบได้จาก “คุณธรรมทางกฎหมาย” ทำให้ผู้เขียนได้สังเกตเห็นถึงปัญหาของคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองของมาตรา 289 (1) ว่าควรที่จะเพิ่มเติมในส่วนของวัตถุประสงค์ของการกระทำเข้าไป คือ บิดามารดาทางกฎหมายหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา โดยมีเหตุผลประกอบคือ 1) พิจารณาในส่วนของคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 289 (1) ที่มองว่าบุพการีหรือทายาททางตรงขึ้นไปนั้น มีบุญคุณเป็นผู้ให้กำเนิด การฆ่าบุพการีถือเป็นอนันตริยกรรมหรือกรรมที่หนักสุดในข้อปิตุฆาตหรือฆาตกรรมซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ในขณะที่เดียวกันบิดามารดาบุญธรรมและผู้ที่เลี้ยงดูมานั้นถือเป็นผู้มีพระคุณอย่างมากไม่แพ้บุพการีเลย อีกทั้งยังมีข่าวในเรื่องของการฆ่าหรือพยายามฆ่าบิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา ออกมาให้เห็นอยู่เป็นระยะ ดังนั้นกฎหมายจึงควรคุ้มครองกลุ่มบุคคลดังนี้ด้วย 2) เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมีความผิดฐาน Parricide ซึ่งอยู่ในมาตรา 221-4 ข้อ 2. ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า กฎหมายในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมองว่าบิดามารดาบุญธรรมนั้นมีความสำคัญและเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองพอ ๆ กับบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยธรรมชาติและบุพการีเหนือขึ้นไป อีกทั้งสาธารณรัฐตุรกีที่แม้จะไม่ได้คุ้มครองบิดามารดาบุญธรรมหรือผู้ที่เลี้ยงดูมา คือ พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงร่วมไปกับบิดามารดาหรือบุพการีคือญาติที่สืบสายโลหิตสายตรงขึ้นไป แต่ก็ได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 449 ซึ่งได้คุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้ไว้โดยเฉพาะแยกกับบุพการีญาติที่สืบสายโลหิตสายตรงขึ้นไปอีกด้วย

จากหลักการที่และเหตุผลที่ผู้เขียนได้อธิบายไปนั้นสรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะที่ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวดที่ 1 ความผิดต่อชีวิต มาตราที่ 289 (1) นั้นควรมีการแก้ไขบัญญัติเพิ่มเติมลงไปในตัวบทว่า “ผู้ใด (1) ฆ่า

บุพการี หรือผู้ที่เลี้ยงดูมา หรือบิดาบุญธรรม มารดาบุญธรรม โดยบิดามารดาบุญธรรม และผู้ที่เลี้ยงดูมา ได้เลี้ยงมาจนอายุกว่า 15 ปีโดยเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี...
ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- คณพล จันทน์หอม. *กฎหมายอาญา ภาคความผิดเล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2565.
- คณิต ฦ นคร. *กฎหมายอาญาภาคความผิด*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- หยุด แสงอุทัย. *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548.
- สัญญาชัย สัจจวานิช. *คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2515.

เอกสารการประชุม

- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสมา มานะทน. “การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา (Criminal Offenders’ Punishment).” งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี ๒๕๖๒, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย, 26 เมษายน 2562.

วิทยานิพนธ์

- ขวัญจิตา สุวรรณบัตร. “เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

คัทราวดี สีทองเสื่อ. “คุณธรรมทางกฎหมายในทางอาญา : ศึกษาความผิดฐานรับของโจร”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557.

ฐววัฒน์ นักระนาด. “ศึกษาความเหมาะสมในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2562

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้จัดการออนไลน์. “รวบแล้วหนุ่มล้าลูกกาโหดใช้เสียมฟาดหัวพ่อแม่บุญธรรมคนทรงลำปางดับคาบ้าน.” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2565, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9570000125950>.

ผู้จัดการออนไลน์. “จับหลานเนอร์คุณ หมอนกดหน้าหวังฆ่าป่าที่เลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก ฉุนไม่ยอมขายที่นา 20 ไร่.” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2565, จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9640000081919>.